

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

*Своя у кожного зоря,
Свій шлях у пошуках служіння,
Свій рух до нього непростий.*

Анна Макаревич,
поетеса, журналістка

Тема війни органічно зародилася в мистецькому полі України та опанувала на свідомому та підсвідомому рівні прицільну увагу більшості художників. В першу чергу тих, у кого виявилися достатньо волі та духовних сил на довгий час лишатися сам на сам з цією національною трагедією. Для таких митців тема війни виявилася не лише професійним проявом, а й життєвою потребою у протистоянні бузувірству війни.

Ольга Петрова,
художниця, мистецтвознавиця, філософіня

Розмаїта, яскрава й сумна, велична й скромна, сива й юна – все це про нашу українську культуру, за яку вже вкотре в її історії розгорнулася запекла боротьба.

Наша культура – це і Трипілля, і часи розквіту за Ярослава Мудрого, українське козацьке бароко, доба УНР, а згодом і «Розстріляного Відродження», покоління шістдесятників та сімдесятників й розмаїта творчість за понад тридцять років відновленої Незалежності.

Ще 24 роки тому, у 1999 році, Ліна Костенко закликала українців налагодити свою оптику, систему дзеркал. «Зафіксувати себе у свідомості людства парадоксом молодшої держави з тисячолітньою культурою, що була досі заблокована в силу історичних причин. Бути відкриттям для світу...»

Однак стати справжнім відкриттям для світу нам судилося під час нинішньої широкомасштабної війни росії проти нашої Незалежності – війни, де Україна відстоює демократичні цінності людства занадто високою ціною – ціною життів своїх людей.

Українська культура сьогодні – це поранені янголи Антона Логова; мольба, що застигла у камені та дереві Олександра Животкова; терапевтична поезія Галини Крук та Сергія Жадана; вистраждані правила життя Тараса Прохаська й Василя Шкляра, музика Олександра Родіна та Усеїна Бекірова, народжена у передчутті та під час війни; витончена пластика балерини Анастасії Шевченко й балети Раду Поклітару; вишукана майстерність, що йде від серця актрис Наталії Сумської і Римми Зюбіної, слова, написані Гамлетом Зінківським на стінах незламного Харкова. Сучасна

українська культура гартується у різномантній творчості десятків тисяч відомих і невідомих митців.

Через біль і травми, завдяки Вірі, Надії та Любові ми переозначуємо себе. Нарешті більшість із нас усвідомила, що таке бути українцями.

У цій книзі розповідається про когорту харизматичних представників численної армії українського культурного фронту. Книга народжується під час суворой повномасштабної війни, коли не всі герої та героїні можуть відповісти вчасно, відповісти взагалі. Коли вдень і вночі звучать повітряні тривоги, нас цілодобово намагаються вбити.

Перед вами 24 есеї про людей-творців, які роблять свій особистий вагомий внесок у справедливу перемогу України над рашизмом. Всі мої герої, для мене як автора це було принциповим, живуть і працюють сьогодні в Україні. Так, частина з них час від часу виїжджає, щоб розповісти світові правду про нас, але щоразу

повертається назад. Бо для цих особистостей важливо чути серцебиття рідної землі, відчувати спорідненість своєї долі та долі Батьківщини, яка проходить пекельні випробування.

У виборі героїв для мене важливим був і гендерний баланс: 12 есеїв про видатних сучасниць та 12 есеїв про видатних сучасників.

Всі герої цієї збірки невтомно творять унікальну модерну прекрасну українську культуру під обстрілами, під час блекаутів у своїх майстернях-бомбосховищах...

24 є числом-символом для України: 24 серпня 1991 року – це сакральна дата відновлення Незалежності, а 24 лютого 2022 року – дата початку великої битви, що приведе українців до Перемоги над імперією зла, на яку остаточно перетворилася сусідня держава.

Світло правди осяває саме нас, а значить, Перемога буде за нами. І в цьому щиро переконані всі 24 непересічні особистості цієї книги.

*З пошаною,
Мирослава Макаревич*

МАРИНА СОЧЕНКО

Художниця, волонтерка

Заслужена діячка мистецтв України та лауреатка народної премії ім. Тараса Шевченка, викладачка Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, учениця відомого художника-шістдесятника Віктора Зарецького виконує свою особливу місію з 2014 року. З часів Революції гідності Марина Соченко невтомно волонтерить, працює над пантеоном українських героїв, який почала створювати з галереї портретів учасників Майдану. У складі високомобільної групи Центру морально-психологічного забезпечення ЗСУ кілька разів побувала на передовій, звідки привезла перші сто портретів захисників України.

На замовлення громади греко-католицької церкви Святого Миколая на Аскольдовій могилі створила у малій військовій каплиці Воздвиження Чесного Хреста Господнього розпис ікони «Покров Богородиці», присвячений захисникам України різних періодів її історії.

Марина продовжує працювати у стилі історичного романтизму – так його визначає сама художниця, влаштовує у музеях Києва виставки своїх робіт, покликаних підтримувати і надихати українців у часи великої війни.

Купити книгу на сайті knigobiz.ua >>>

ПОЧАТОК ВІЙНИ – МАЙДАН-2013

На мою думку, війна росії проти України розпочалася ще наприкінці осені 2013 року. На Майдані ми зі старшим сином Любомиром, на той час 17-річним юнаком, стояли з першого мітингу, коли тодішній президент Віктор Янукович не підписав у Вільносі угоду про асоціацію з ЄС. Вранці 29 листопада прийшла на Майдан Незалежності з етюдником. Це був день напередодні жорстокої спроби розгону Майдану. Все, що відбувалося далі, стало край символічним. На центральній площі столиці відчувала дуже потужну енергію. Тільки почала малювати просто неба, як пішов дощ, водою залило палітру. Згодом почався сніг і заліпив усе навколо. Вітер був страшенний, тож я прив'язала етюдник шарфом і продовжувала працювати. І раптом визирнуло сонце. Постійно з'являлися різні знаки-символи. А коли ввечері почала збиратися, підійшли двоє хлопців і попросили написати на їхньому прапорі «Житомир». Фарба з-під пензля розтікалася, немов кров із літер точилася. Найближчої ночі й сталося криваве побиття. А картина, написана 29 листопада 2013 року, яка немов увібрала в себе енергетику всього, що відбувалося на Майдані, зберігається нині у музеї Революції гідності.

ОБЛИЧЧЯ ГЕРОЇВ

Я почала писати портрети на Майдані з 2014 року. Там збиралися люди-герої. Згадую ті дні, коли до серця Майдану пропускали виключно священників і художників. Священник поруч зі мною молився, а я малювала. Так народжувалися перші портрети майданівців. З 2017 року почала їздити на фронт. Намагалася пров'язати туди й раніше, але митців категорично не брали. А тут самі запросили, і я змогла у складі високомобільної групи Центру морально-психологічного забезпечення ЗСУ кілька разів проїхати всю лінію фронту, відвідати шпиталі, поспілкуватися з нашими воїнами й малювати, малювати... По поверненні стала організовувати виставки своїх робіт і продовжую це робити й зараз.

МАТИ ЗАХИСНИКІВ

Повномасштабна війна стала для мене ударом, як і для всіх. Застала у Києві. Старший син Любомир, математик і поліглот, за рік до вторгнення повернувся з Польщі, де в університеті здобував другу освіту, проте свідомо вирішив повернутися до України й будувати країну мрії вдома. У перший день великої війни записався до тероборони, а незабаром влився до лав ЗСУ. Ми постійно на зв'язку, підтримуємо один одного. За півтора року він лише десять днів був у відпустці. Я часто думаю про наших хлопців і дівчат на фронті й про те, як їм потім дивитимуться в очі їхні однолітки, що правдами й неправдами повтікали за кордон...

Мій молодший син 24 лютого дуже захворів, і мені довелося вранці наступного дня йти пішки десятки кілометрів порожнім Києвом, щоб принести йому ліки. А як тільки він одужав, то відразу ж разом із батьком долучився до тероборони. Зараз поставив мене перед фактом, що готовий йти на фронт, як і старший брат.

ПРО УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ

Українці мають знати свою тисячолітню історію та культуру й пишати ними. Наприклад, наша «Кам'яна могила» на Запоріжжі, де сьогодні тимчасово хазяйнують, мінують все навколо російські загарбники. Це найдавніша археологічна пам'ятка на території України. Там наше місце сили. І таких місць, де українці споконвіку отримували енергетичну підтримку від предків, у нас чимало. Коли ми звільнимся від ворога, до нас за цією підтримкою приїжджатимуть люди з усього світу.

На нашій землі завжди відбувалися значні історичні події. Надиhaють часи козацької слави, період національно-визвольних змагань, «Розстріляне відродження», шістдесятники-сімдесятники. Нам треба уважно вивчати культуру через історію. І тут непочатий край просвітницької роботи, в якій мистецтво є дуже ефективним засобом. Воно має вплив на соціум, виховує його, формує інформаційне поле, дає відчуття власного коріння. Таким чином приходять усвідомлення, що ти – представник великого народу, великої культури.